

Konfucjusz i jego filozofia

Konfucjusz (Kung-Fu-Tse) był jednym z najwybitniejszych filozofów wszechczasów. Stworzył system filozoficzny, do którego również dzisiaj chętnie sięgamy.

Z perspektywy historii jego nauki okazały się być ponadczasowe.

Urodził się w roku 551 p.n.e. Przez krótki czas był urzędnikiem państwowym, po czym resztę życia poświęcił swej nauce, której myślą przewodnią był tkwiący w każdym z nas z osobna element boskiego pierwiastka i potrzeba życia duchowego.

Jego nauka od samego początku przyciągała wielu słuchaczy i wyznawców. Jednak nie przysporzyło to Konfucjuszowi dogodnego życia i spokojnej starości, zamast tegi był on oskarżony o działanie na szkodę tradycyjnych obrządków i głoszenie równości wszystkich ludzi, za co był prześladowany przez rząd.

Tsing-Czi-Hang-Ti (chiński cesarz) wydał dekret nakazujący niszczenie ksiąg spisanych przez Konfucjusza i represje względem ukrywających te dzieła. Za księgi i nauki Konfucjusza zginęły wówczas dziesiątki tysięcy ludzi. Samego Konfucjusza zaś zamknięto w więzieniu w orowincji Czzen, po wyjściu z którego, aż do śmierci u stóp góry Taj-szan w 479 r.p.n.e., prowadził tułaczę życie ukrywając się.

Towarzyszili mu uczniowie, którzy popularyzowali jego dzieła: "Wielka Nauka" i "Nauka o Środku", oraz spisane z nim dyskusje w dziele "Rozmowy".

Po śmierci Konfucjusza jego nauka nadal rozprzestrzeniała się, stając się w pewnym momencie oficjalną religią Chin. 150 lat po jego śmierci jego księgi zostały uznane za Księgi Święte (które np. studenci byli zobowiązani znać na pamięć).

A oto przykładowe myśli Konfucjusza, prowadzące przez jego Księgi i będące wykładnikiem jego nauk (ujęte w 9 rękach tematycznych) :

I

Najwyższy cel życia człowieka polega na tym, aby odnaleźć i urzeczywistnić w życiu wolę Boga, prawo Jego, t.j. orzeźwiać istotną, moralną treść naszego ja.

(Nauka o Środku, II, 2)

W życiu naszym nie powinniśmy uchylać się ani na chwilę od woli Boga, od Jego praw. Takie prawo, od którego można byłoby uchylć się, nie jest już prawem: Oto czemu człowiek moralny, rozumny, troskliwie doszukuje się tego, czego nie ogarnie jego wzrok, lęka się i jest ostrożnym co do tego, czego nie może uchwycić jego ucho.

(Nauka o Środku, I, 2)

Człowiek światły, który poznał wiele, stosuje w swym życiu tylko to, co zgadza się z tkwiącym w nim pierwiastkiem boskim, z zewnętrznym światłem jego pojmowania.

(Rozmowy, VI, 25)

Kiedy uczniowie zapytali Konfucjusza: na czym polega nauka jego? - ten odparł:
"Nauka moja - jest to wiara w pieriastek Boski, tkwiący w nas, oraz miłość bliźniego"

(Rozmowy, IV, 15)

Niebo, które stworzyło wszystko co istnieje, daje każdemu to, co mu należy zgodnie z jego naturą: gdy drzewo rozkwita, niebo żywi je i hoduje owoce, gdy zaś drzewo schne, umiera, wtedy niebo niszczy je.

(Nauka o Środku, XVII, 3)

II

DOBRO ISTOTĄ ŻYCIA

Ten, kto chciałby wiedzieć, w czym tkwi treść jego życia, a jednakowoż wstydy się wsego złego odzienia, wstydy się jeść proste, nędzne pożywienie - ten człowiek nie jest jeszcze gotów ku poznaniu.

(Rozmowy, IV, 19)

Ten, kto umiłował prawdę, jest lepszym od tego, kto tylko zna ją. Ten zaś, kto znalazł swe najwyższe szczęście w prawdzie, jest lepszym od tego, kto tylko kocha ją.

(Rozmowy, VI, 18)

Jeśli człowiek usłyszy rano, na czym polega treść życia, to bez żalu może umrzeć tegoż dnia.

(Rozmowy, IV, 8)

III O RELIGII

Choćby nie wiem jak dobrze zdawała się religia, opierająca się na pierwiastku naturalnym, to jednak religia taka nie może być sprawdzona przez rozum, nie może być też przedmiotem prawdziwej i mocnej wiary, nie może być też drogowskazem czynów. Podobnie, chociażby nie wiem jak zdawała się być dobrą religia oparta na przymusie, religia ta nie może być szanowana. To zaś, co nie może być szanowane, nie może być też przedmiotem prawdziwej i mocnej wiary, nie może być również drogowskazem postępowania. Dlatego religia musi być uzgodniona rozumem człowieka i podlegać kontroli zdrowego rozsądku. Religia taka, przy zestawieniu jej z nauką uznanych i mądrych ludzi starożytności, musi się zgadzać z tymi naukami, powinna też być w zgodzie z prawami natury fizycznej, nie będąc w żadnej sprzeczności z tymi prawami. Tak, że gdyby człowiek wyznający podobną religię, miał stoczyć walkę z wszystkimi mocami świata, to nie wahając się ani chwili, zawsze będzie w stanie trzymać się tego, w co wierzy.

(Nauka o Środku, XXIX)

IV O MIŁOŚCI

Ten, kto urabia w sobie swe lepsze, zasadnicze cechy i kto usiłuje przejawiać je, wierząc w miłość, ten nie jest dalekim od prawdziwej drogi, to jest od poznania prawa życia duchowego.

(Nauka o Środku, XXII, 3)

Podobnie jak na nic nie byłyby potrzebne ani woły, ani konie, ani wozy bez jarzma lub bez chomąta, tak też na nic nie byłyby potrzebny w życiu człowiek bez miłości ku bliźniemu.

(Rozmowy, II, 22)

Człowiek, który żyje miłością, może ułożyć swe stosunki do ludzi, może ustalić prawdziwe prawa moralności i zrozumieć prawo budowy wszechświata.

(Nauka o Środku, XXXII)

Wszyscy ludzie przyszli na świat po to, by być dobrymi. Jeśli człowiek nie jest dobrym, jest to kalectwo.

(Rozmowy, VI, 17)

V O CNOCIE I MĄDROŚCI

Mądrość życia tkwi w tym, by rozpoznać w sobie i wydzwignąć jasny pierwiastek rozumienia, który wszyscy otrzymaliśmy od Boga. Mądrość życia tkwi w tym, by odradzać ludzi pouczając ich, iż najwyższym ich szczęściem jest ujawnienie w sobie tego boskiego pierwiastka, oraz coraz większe doskonalenie się.

(Wielka Nauka, I)

Fang-Chi zapytał: "Cóż jest mądrość?" Konfucjusz rzekł: "W obcowaniu z ludźmi stawcie sobie za cel rawość, do tego, czego rozum wasz ogarnąć i zrozumieć nie może, odnieście się z szacunkiem, lecz bądźcie nieco z dala. W tym tkwi mądrość."

(Rozmowy, VI, 20)

Człowiek mądry, wyższy, posiada trzy cnoty: jest on rzeczywiście dobry, a przeto wolny od niepokoju; jest prawdziwie rozsądny, a przeto wolny od błędów; wreszcie jest prawdziwie mężny, a przeto wolny od strachu.

(Rozmowy, XIV, 30)

VI

O POSTĘPOWANIU

W powszednim, codziennym życiu chwytajcie się wszelkiej okazji i możliwości doskonaleniasię. Kiedy macie wiele do mówienia mówcie mniej niż trzeba; słowa powinny odpowiadać czynom, a czyny słowom.

(Nauka o Środku, XIII)

Bez doskonalenia się - delikatność staje się uciskiem, cnota wyradza się w tchórzliwość, męstwo - w gwałt, a zapał w ordynarność.

(Rozmowy, VIII, 2)

Ten, kto wiele wymaga od siebie a mało od innych, zabezpiecza się od nienawiści innych.

(Rozmowy, XV, 14)

Za niesprawiedliwość odpłacajcie sprawiedliwością, za dobro - dobrem.

(Rozmowy, XIV, 36)

VII

O CZŁOWIEKU MĄDRYM, UDUCHOWIONYM

Życie człowieka mądrego, uduchowionego - jest to urzeczywistnienie na ziemi prawa do życia, woli Bożej, Życie zaś zwykłego, ciemnego człowieka - jest to przejawienie nieznamomości tego

prawa.

(Nauka o Środku, II, 1)

Człowiek mądry wszystko, co mu jest niezbędne, odnajduje w sobie samym, człowiek zaś ciemny - w innych.

(Rozmowy, XV, 20)

Człowiek mądry widzi główne zadanie życia swego w tym, by mógł poznać istotę życia. Człowiek zaś pospolity, ciemny, uważa za główne zadanie swego życia - nagromadzenie jak najwięcej pieniędzy.

(Rozmowy, IV, 11)

Człowiek światły, mądry, zawsze usiłował będzie dopomóc przejawieniu się lepszych właściwości u innych ludzi, człowiek ciemny postępuje wręcz przeciwnie.

(Rozmowy, XV, 16)

Człowiek mądry usiłuje doskonalić swe życie osobiste, jest surowym dla siebie i niczego nie pragnie od innych. Nie szemrze na Boga, nie żali się na innych za swój los i nie złości się na ludzi.

(Nauka o Środku, XIV)

Kiedy wyrzekacie się pouczenia kogoś, gdy ten zdolny jest was zrozumieć, wówczas tracicie człowieka. Kiedy zaś poucza cie tego, kto nie jest w stanie zrozumieć was, wówczas tracicie słowa. Ten człowiek mądrym jest, kto nie traci ani ludzi ani słów.

(Rozmowy, XV, 7)

VIII

BŁĘDY I POMYŁKI

Zło błędu nie na tym polega, że on nam się przytrafia, ale że ludzie popełniwszy błąd, nie starają się go poprawić.

(Rozmowy, XV, 29)

Kiedy strzała nie trafia do celu, wówczas strzelec oskarża siebie o to, nie kogo innego, tak też postępuje mędrzec.

(Nauka o Środku, XIV, 5)

Są trzy błędy w obcowaniu ludzi między sobą. Pierwszy: to chęć mówienia przed tym niż to konieczne, drugi - to zbyt duża wstydliwość, niemówienia wtedy, gdy to konieczne; trzeci - to chęć mówienia, nie zważając na słuchacza.

(Rozmowy, XVI, 6)

IX O ŻYCIU

Cała moja nauka polega tylko na tym, że należy być iernym tkwiącemu w nas pierwiastkowi boskiemu i miłować ludzi.

(Rozmowy, IV, 15)

Miłujcie wszystkich ludzi wiedząc, że i nad zbrodniarzami należy się litować.

(Rozmowy, XII, 22)

Bądźcie wierni krynicy życia, oczyszczajcie jej koryto, a uczynicie o wiele więcej, niż to wszystko, co w marzeniach pragnęlibyście uczynić.

(Rozmowy, XV, 28)

Nie pragnijcie i nie czyńcie ludziom, z którymi stykacie się tego, czego nie chcielibyście, by wam czyniono.

(Rozmowy, XV, 23; Rozmowy, X, 11)

Nie w położeniu zewnętrznym tkwi istota życia ludzkiego, tylko istota życia ludzkiego tkwi w tym, jaka jest postawa człowieka wobec samego siebie.

(Rozmowy, XV, 21)

Nietrudno poznać człowieka uduchowionego. Taki człowiek także w innych ludziach widzi to samo, co w nim tkwi.

(Rozmowy, V, 15)

Ale, iżby zostać istotnie uduchowionym człowiekiem, trzeba pokochać prawdę i trzeba znajdować zadowolenie i radość w ciągłym szukaniu jej, w ciągłym uczeniu się i ćwiczeniu.

(Rozmowy, I, 1)

Ten tylko będzie prawdziwie oświecony, kto pokarm swój widzieć będzie w prawdzie.

(Rozmowy, XV, 32)

A przeto człowiek oświecony jest dobry, pełen łaski. Urządza on swe życie tak, iżby nie było ono ze szkodą dla innych.

(Rozmowy, XV, 8)

Nie o wygodach swych będzie on myśleć, lecz o dobru ludzi i dla dobra tego nawet życie swe gotów będzie przynieść w ofierze.

(Rozmowy, XIX, 1)

To jedynie złapane myśli Konfucjusza, urywki ksiąg, które i dziś są bazą wielu systemów - ciągle aktualne, jak niezmienna bywa natura człowieka.

<http://okno-wiedzy.xorg.pl>